AZƏRBAYCAN PEDİATRLAR ASSOSİASİYASI

Etik Davranış Kodeksi

Giriş

Həkimləri təmsil edən və uşaqların və gənclərin sağlamlığının mühafizəsini təşviq və təbliğ edən bir milli təşkilat olaraq Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyası (APA) yüksək etik standartlara riayət etməyi özünə öhdəlik hesab edir. Təşkilatın uğuru insanların inamından, etibarından və dəstəyindən asılıdır. Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyası bir sıra maraqlı tərəflərə, o cümlədən üzvlərinə, daha geniş səhiyyə ictimaiyyətinə, təşkilata dəstək verən donorlara və sponsorlara və uşaqların sağlamlığı ilə bağlı qərarların qəbul edilməsinə kömək etmək üçün APA-ya müraciət edən bütün digər şəxslər qarşısında cavabdehlik və məsuliyyət daşıdığının anlamındadır.

1930-cü ildə qurulduğu gündən etibarən APA uşaqların və gənclərin ehtiyaclarını hər şeydən üstün tutmağa çalışır. Bu Etik Davranış Kodeksi həmin dəyəri ifadə etmək və təşkilat adından işləyən hər kəsə – idarə heyətinin üzvləri, komitə və bölmə üzvləri, digər könüllülər və əməkdaşlara – etik cəhətdən düzgün qərarlar qəbul etməkdə kömək etmək məqsədi daşıyır. Kodeks həm də bizim missiyamızın ifadəsidir və bu missiyaya doğru işləməyə davam etməyimizə kömək edən bir vasitədir.

Əlbəttə ki, Etik Davranış Kodeksi heç də bütün mümkün suallara cavab verməyə də bilər. Lakin, onun əsas hədəfi, etik qərarların qəbulu və etik siyasətin formalaşması üçün bələdçi olmaqdır. Onun məqsədi çətin məsələlərə və əxlaqi baxımdan mübahisəli məsələlərdə həll yolları tapmaq üçün bir istiqamət və ya istinad mənbəyi rolunu oynamaqdır. Ümid edirik ki, bu kodeks həm də müvafiq müzakirələri stimullaşdıracaq və mürəkkəb etik məsələlərlə bağlı mənalı və düşünülmüş araşdırmaları təşviq edərək, təşkilatımızın daxili işgüzar mühitinin inkişafına töhfə verəcəkdir.

Aparıcı prinsiplər

Uşaqların və gənclərin sağlamlıq ehtiyaclarını müdafiə edən peşəkar birlik olaraq, Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyası aşağıdakı prinsiplərə sadiqdir:

- **Uşaqlara və gənclərə sadiqlik**: APA uşaq və gənclərin ən yaxşı maraqlarına uyğun fəaliyyət göstərməyə çalışır.
- **İnklüzivlik** : Üzvlük əsaslı təşkilat olaraq, biz bütün pediatrların, neonatoloqların, ailə həkimlərinin ehtiyaclarını və təcrübələrini əks etdirən geniş əsaslı qərar qəbul etməyə çalışırıq.
- **Müxtəliflik** : APA üzvləri və maraqlı tərəflər arasındakı fərqlərə hörmət edir və onlara dəyər verərək bütün şəxslərin fərqliklərdən faydalana biləcəyinə inanır.

- **Şəffaflıq** : APA daxili iş prosesləri, prosedurları və siyasətlərə dair, xüsusən də uşaqların sağlamlığı məsələlərində mövqe formalaşdırılması hallarında transparentliyi təşviq edir.
- **Dürüstlük** : Elmi sübutlara əsaslanan dəqiq və müvafiq məlumatları üzvlərimizə və ictimaiyyətə təqdim etmək öhdəliyimiz əsas dəyərlərimizdən biridir. Verdiyimiz qərarları, davranışlarımızı və müdafiə etməyi seçdiyimiz səhiyyə məsələlərinə dair fikirlərimiz elmi sübutlar və beynəlxalq standartlara əsaslanır.
- **Faydalanma** : APA uşaqların, gənclərin və ailələrin maraqlarına cavab verən müsbət sağlamlıq təcrübələrini təşviq etmək üçün çalışır.
- **Zərər verməmək** : Səhiyyə işçilərini birləşdiərn təşkilat olaraq, APA hər hansı fəaliyyətimizdən gələ biləcək zərər riskini minimuma endirmək üçün çalışır.
- **Effektivlik** : Qeyri-kommersiya, ictimai birlik olaraq, məhdud resurslara görə tez-tez çətin seçimlərlə üzləşdiyimizi bilirik. Məhdud resurslarla mümkün olan ən çox fayda verə biləcəyimiz istiqamət və sahələrin daim axtarışındayıq.

Etik Davranış Kodeksi

1. Missiya

- 1.1 Azərbaycan Pediatrlar Assosiasiyasının bütöv fəaliyyəti, missiyasında müəyyən edildiyi kimi, onun təyin edilmiş məqsədlərinə nail olmağa yönəldiləcəkdir.
- 1.2 Proqramların mövcud olub-olmadığını müəyyən etmək üçün missiyaya vaxtaşırı yenidən baxılacaq. Missiyanın özü APA-nın fəaliyyət göstərdiyi kontekstlə uyğunluğunu davam etdirmək üçün mütəmadi olaraq qiymətləndiriləcək.
- 1.3 Proqramlar və xidmətlər nəticələr və ya fəaliyyətlərdən daha çox, hədəf qruplara arzu olunan nəticələr və ya təsirlər baxımından müəyyən edilmiş ölçülə bilən məqsədlərə malik olacaqdır.
- 1.4 APA öz missiyası ilə əlaqədar proqram və xidmətlərinin həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət qiymətləndirmələrini aparacaq.

2. İdarəetmə

- **2.1 İdarə Heyətinin (İH) rolu**
  - 2.1.1 İH üzvləri qismən şəffaflıq və hesabatlılığı əks etdirən siyasət və proseslərin hazırlanması yolu ilə təşkilati dürüstlüyün təmin edilməsinə cavabdehdirlər.
  - 2.1.2 İH APA-nın missiyasını müəyyən etmək və nəzərdən keçirmək, missiyaya nail olmaq üçün ölçülə bilən məqsəd və vəzifələri müəyyən etmək və missiyanı dəstəkləmək üçün həyata keçirilən proqram və xidmətlərin uğurunu qiymətləndirmək üçün davamlı planlaşdırmada iştirak edəcək.
  - 2.1.3 İH APA-nın effektiv maliyyə idarə edilməsi üçün siyasətlər müəyyən edəcək.
  - 2.1.4 İH vaxtaşırı ştat strukturunu və işçi heyəti ilə şura arasında əlaqəni gücləndirmək mexanizmlərini nəzərdən keçirəcək.

    - 2.1.5 İH mütəmadi olaraq idarəetmə strukturunu və üzvlərinin fəaliyyətini nəzərdən keçirəcək.
    - 2.1.6 İH mütəmadi olaraq yüksək səviyyəli inzibatçıların fəaliyyətini qiymətləndirəcək.
    - 2.1.7 İdarə Heyətinin üzvləri onları seçmiş APA üzvləri qarşısında cavabdehdirlər. APA-da İH üzvlərinin və seçicilərin bir-biri ilə əlaqə saxlamasına imkan verən müvafiq prosedurlar mövcuddur.
- **2.2 İH tərkibi**
    - 2.2.1 APA öz üzvləri tərəfindən demokratik şəkildə seçilən və maliyyə təzminatı olmadan fəaliyyət göstərən müstəqil İH tərəfindən idarə olunur.
    - 2.2.2 APA İH üzvləri arasında müxtəlifliyi təşviq edən mühiti gücləndirilir.
- **2.3 İH davranışı**
    - 2.3.1 İH üzvlərinə aydın gözləntilər, o cümlədən yazılı iş təsviri və onların effektiv fəaliyyət göstərməsi üçün müvafiq təlim və ya dəstək veriləcək. Bu, onlar şuraya qoşulduqda müvafiq oriyentasiyanı əhatə edəcək.
    - 2.3.2 Əgər İH üzvünün APA qarşısında peşəkar öhdəlikləri şəxsi və ya şəxsi maraqlar tərəfindən pozula bilərsə, potensial maraqlar toqquşması mövcuddur. Maraqlar toqquşması real və ya dərk edilən ola bilər və mühakimə və ya obyektivliyə təhlükə yarandıqda yaranır. Belə hallarda şura üzvləri şəxsi maraqlarını açıqlayacaq və lazım gəldikdə qərar qəbul etməkdən uzaqlaşacaqlar.
    - 2.3.3 İH üzvlərinin qiymətləndirilməsi müntəzəm olaraq aparılacaq və hər bir şura üzvünün müvafiq seçiciləri, idarə heyətinin digər üzvləri, eləcə də rəhbər işçi heyəti cəlb ediləcək. APA öhdəliklərini yerinə yetirməyən İH üzvləri ilə bağlı müvafiq yazılı siyasət və prosedurlara malik olacaq.

3. Maliyyə hesabatlılığı

- 3.1 Maliyyə idarəetməsi APA-nın üzvləri, sponsorları, donorları, dövlət qurumları və digər tərəfdaşlar da daxil olmaqla, APA-ya töhfə verən bütün şəxslər üçün həm hesabatlılığı, həm də şəffaflığı təmin edəcək formada həyata keçiriləcək.
- 3.2 APA İH tərəfindən təsdiq edilmiş illik büdcə ilə fəaliyyət göstərir.
- 3.3 Təşkilatın maliyyə vəziyyətini dəqiq əks etdirən müntəzəm maliyyə hesabatları il ərzində hazırlanacaq və yüksək səviyyəli heyət və könüllü rəhbərliyə təqdim ediləcək.
- 3.4 APA-nın maliyyə idarəetməsi yüksək təcrübəli mühasib tərəfindən həyata keçirilir və o, audit edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayaraq üzvlərə təqdim edir. Bu bəyanatlar illik hesabatda dərc olunur və sorğu əsasında hər kəsə təqdim oluna bilər.
- 3.5 Əməkdaşlar şübhəli maliyyə uyğunsuzluğu və ya vəsaitlərin sui-istifadəsi barədə məlumat vermək üçün məxfi məlumatvermə prosedurlarına malikdirlər.
- 3.6 APA-nın investisiyalar, kapital aktivləri, satınalma təcrübələri və müqavilələr daxil olmaqla, vəsaitlərin düzgün istifadəsini təmin etmək üçün yazılı siyasət və prosedurları var.

- 3.7 APA qeyri-kommersiya təşkilatlarını tənzimləyən bütün milli qanunlardan xəbərdar olur və onlara əməl edir.

4. İctimaiyyətlə Əlaqələr və Kommunikasiyalar

- **4.1 Əhalinin maarifləndirilməsi və səhiyyə təhsili**
  - 4.1.1 Valideynlərə və qanuni nümayəndələrə uşaq və gənclərin sağlamlığı ilə bağlı əsaslandırılmış qərarlar qəbul etmələrinə kömək etmək üçün nəzərdə tutulmuş təhsil dərin, hərtərəfli, düzgün və konkret olmalıdır. Məlumat hədəf auditoriya üçün aydın və başa düşülən olmalıdır.
  - 4.1.2 Məlumatın keyfiyyəti mövcud olduqda, yalnız sübuta əsaslanan materiallardan istifadə etməklə, resenziyalar təmin etməklə və həm APA daxilində, həm də ondan kənarda olan ekspertlərlə əməkdaşlıq etməklə təmin edilir.
  - 4.1.3 Əgər əhali üçün nəzərdə tutulan məlumatın hazırlanması və ya yayılması üçün dərman və s. sənaye şirkətlərindən maliyyə dəstəyi alınıbsa, redaksiya heyəti materialların məzmununu korporativ təsirdən tam azad edəcəkdir.
- **4.2 Media ilə əlaqələr**
  - 4.2.1 Spikerlər pediatriya sahəsində çalışan ekspertlərdən ibarət olacaq. APA adından çıxış etmələri xahiş olunan şəxslərin ixtiyarında lazımi alətlərlə (məlumat, təcrübə, təlim və s. dəstək materialları) olacaq.
  - 4.2.2 Şəxsi rəy APA-nın rəsmi mövqeyindən fərqli olarsa, potensial spiker maraqların toqquşması barədə mütləq bəyanat verəcək.
  - 4.2.3 Ehtiyac yarandıqda APA media vasitəsilə tez, dəqiq və aydın şəkildə əlaqə saxlamaqla fikir və mövqelərinə ictimaiyyətə çatdıracaqdır.

5. Dövlət Siyasətinin Təşviqi

- 5.1 APA dövlət siyasətinin təbliği üçün prioritetlərin necə müəyyən edildiyini və ictimai vəkillik mövqelərinin necə inkişaf etdirildiyini təsvir edən yazılı sənədə sahibdir.
- 5.2 Dövlət siyasəti ilə bağlı vəkillik fəaliyyətləri biznes, korporativ və ya digər şəxsi maraqlardan müstəqil olaraq qalacaq.

6. Tibbi və Peşəkar inkişaf fəaliyyətləri

- **6.1 Peşəkar inkişaf**
  - 6.1.1 Bütün təhsil təşəbbüsləri mümkün olan ən yaxşı sübutlara əsaslanmalıdır. Mövqe ifadələri vəziyyətində, müəyyən bir tövsiyə üçün sübut səviyyəsi təsvir edilməlidir.
  - 6.1.2 APA peşəkar inkişaf təşəbbüsləri ilə uşaqlara və gənclərə, eləcə də təlimlərdə olanlara qayğı göstərən bütün səhiyyə işçilərinə çatmaq üçün bütün səyləri göstərəcəkdir.

    - 6.1.3 Təcrübəli pediatrların ehtiyaclarının başa düşülməsi son nəticədə uşaqlar və gənclərə fayda verəcək peşəkar inkişaf təşəbbüslərinin hazırlanması üçün çox vacibdir. APA üzvləri ilə onların peşəkar inkişaf ehtiyacları ilə bağlı davamlı dialoqu təşviq etmək üçün davamlı müzakirə forumunun qurulmasını təmin edəcək.
    - 6.1.4 APA uşaq və gənclərin sağlamlığına töhfə verən pediatrlar və digər şəxslər üçün müvafiq təşviqat proqramları hazırlayacaqdır.
    - 6.1.5 APA peşəkar inkişaf tədbirlərində çıxış edənlərin müxtəlif şirkətlərlə maraqların toqquşmamasını təmin etmək üçün müvafiq daxili siyasətlərə malik olacaq.
- **6.2 Tədqiqat**
    - 6.2.1 APA sağlamlığın möhkəmləndirilməsi, xəstəliklərin mexanizmləri və uşaqlar və gənclər üçün faydalı müalicə üsulları ilə bağlı tədqiqatları təşviq edəcək və asanlaşdıracaq.
    - 6.2.2 APA öz layihə və proqramları vasitəsilə həyata keçirdiyi hər hansı tədqiqatın müvafiq etik baxışdan keçməsini təmin edəcək.
- **6.3 Üzv xidmətləri**
    - 6.3.1 Üzvlərdən ibarət təşkilat kimi APA üzvlərin təşkilatın fəaliyyəti haqqında yaxşı məlumatlı olmasını və lazımi töhfəyə malik olmasını təmin etmək üçün hər cür səy göstərəcək.
    - 6.3.2 APA öz üzvlərindən toplanmış məlumatların məxfiliyini qoruyur, milli qanunvericiliyin tələblərini tam yerinə yetirir.

7. İnsan resursları (işçilər və könüllülər)

- 8.1 İşçi heyətinin gözləntiləri aydın şəkildə müəyyən ediləcək. Beləliklə, hər bir işçinin aktual iş təsviri olacaq. APA-da aydın kadr siyasəti və prosedurları yazılı şəkildə bütün işçilərə təqdim olunacaq.
- 8.2 İşçilərin fəaliyyəti hər il birbaşa rəhbərlər tərəfindən, işçilərin cəlb olunmasını təşviq edəcək şəkildə qiymətləndiriləcək.
- 8.3 Yeni işçilər təşkilata, iş yerinə, onlardan gözlənilənlərə və işçi kimi hüquqlarına müvafiq orientasiya alacaqlar.
- 8.4 İşçi heyətin və könüllülərin işə götürülməsinə dair qərarlar üzvlük və könüllü sektorun müxtəlifliyini əks etdirməyə yönələcək və APA qabaqcıl ikidilli (Azərbaycan və Rus) xidmətlər göstərə bilən təşkilat olaraq qalmasını təmin edəcək.
- 8.5 Əməkdaşların və könüllülərin APA-nın missiyasına sadiqlik nümayiş etdirməsi gözlənilsə də, təşkilat sağlam iş/ailə balansını təşviq edəcək.